

Stortingets helse- og omsorgs komité

Innspill til statsbudsjettet 2018, Helse- og omsorgsdepartementet Prop. 1 S (2017-2018)

Norsk forening mot støy er en landsdekkende medlemsorganisasjon som arbeider for å redusere støyplager og forebygge støybelastning i Norge, for derved å sikre bedre livskvalitet, folkehelse, bomiljø og kvaliteter i naturen. Som en del av sin virksomhet behandler foreningen årlig 11-1200 henvendelser fra norske borgere som er plaget av støy fra ulike støykilder, ikke minst fra veitrafikk, og som er bekymret for helsekonsekvenser av støyforurensing og at man ikke ser noen offentlig innsats for å forebygge helseskader av støy. Siden Stortinget vedtok sin nasjonale handlingsplan mot støy med et mål om betydelig støyreduksjon innen 2020, har antall nordmenn som bor i støyområder som medfører helserisiko, økt med over 60 % i forhold til referanseåret - mens veitrafikken har bare økt med 31 %. (SSB, des 2016) Luft- og støyforurensing fra veitrafikk kan anses som Norges største permanente folkehelsefare. Etter veitrafikk seiler dårlig bokkvalitet, nabostøy/støy i nærmiljøet opp som årsak nr 2.

«Helsekonsekvensene av støy fremskynder sykdom og truer sykehuskapasiteten i Europa» *Eu-kommisjonens direktør for helse og matsikkerhet, John Ryan, konferansen Noise in Europe, 24.4.2017* <http://www.euconf.eu/noise-conference/speakers.html>

Personlige lidelser, helsekonsekvenser og dermed samfunnskostnader av støy er omfattende.

Det finnes ingen ny, offentlig norsk beregning av samfunnskostnadene av støy. Det engelske miljødepartementet har sammenlignet samfunnskostnadene av støy med andre store forurensingsproblemer (*Noise pollution - economic analysis, 9.4.2013*). Kostnadsfaktorene var effekt på helse, livskvalitet, produktivitet og naturmiljø, og man kom til følgende nasjonale tall for årlige samfunnskostnader: støy: 7-10 milliarder pund, trafikkulykker 9 milliarder pund, og klimaendringer 1-4 milliarder pund. (!)

Overfører man den engelske beregningen til Norge, vil den årlige støyregningen bare for Oslo langt overstige 10 milliarder kroner. Det er begrunnet frykt for at fortettingspolitikken vil øke disse negative konsekvensene.

Helsekonsekvenser og -kostnader av støy

Helseskadelig støy har store konsekvenser for samfunnet og statens og kommunenes helsetjenester. Barn og unge er spesielt utsatt for helseskadelig støy, og særlig barn av ressurssvake familier.

- I dag er det ca. 2 millioner mennesker i Norge som er plaget av støy. *SSB des 2016*.
- Det er estimert at støy koster det norske samfunnet kr 14 milliarder pr. år.
- Søvnforstyrrelser alene pga trafikkstøy er beregnet til å føre til 10 000 tapte friske leveår i Norge. *FHI Nattstøyrapport*.

Norge ligger etter med å oppfylle nasjonale mål om 10 % reduksjon av støy innen 2020. Praksis med plan- og bygningsloven, folkehelseloven og forskriften om miljørettet helsevern viser seg utilstrekkelig mht å nå mål om å forebygge helseskadelig støy gjennom planlegging og tiltak. Det er også behov for en revidert Nasjonal handlingsplan mot støy med tiltak, resultatsmålinger, og inkludert nattestøy og nabostøy.

Innretningen på helsebudsjettet gir ikke støy og helsekonsekvensene av støy prioritet, hverken i budsjett eller tilhørende strategier.

1. Helse- og omsorgspolitikken, 1.3. En folkehelsepolitikk som skaper muligheter

1963-2013, 50 år for å fremme gode lydmiljøer

I tillegg til å fokusere på unges snusbruk bør politikken adressere unges uvitende mediebruk, med vedvarende musikk-konsum direkte på øret. WHO har slått alarm om man står i ferd med å produsere en generasjon hørselsskade. <http://www.who.int/mediacentre/news/releases/2015/ear-care/en/>
Flere amerikanske rapporter bekrefter denne frykten for å utvikle hørselsskade før fylte 20 år.

Nedsatt hørsel betyr reduserte livsutsikter, og regnes som fremste årsak til utstøtelse av arbeidslivet. (Karolinska institutt, Stockholm)

I tråd med risikoen som følger det økende lydkonsumet bør folkehelseinnsatsen trappes opp, gjennom skolehelsetjenesten, gjennom hørselstester og overvåking, og gjennom informasjonstilbud i klassen.

Programkategori 10.10 Kap. 714 (s. 45/51)

Samfunnsplaner må kvalitetssikres mot folkehelsehensyn. Særlig gjelder dette Nasjonal Transportplan der folkehelseaspektet var valgt vekk ved den rullering som nylig er foretatt. Enda de virksomhetsområder transporten representerer, utgjør den største permanente folkehelsestrussel. Den både forkorter liv og sykeliggjør mennesker i et langt større omfang enn det som skjer gjennom direkte trafikkulykker. Komiteen bør pålegge Helse- og omsorgsdepartementet å sikre at folkehelsehensyn veier tyngst ved neste revisjon av NTP såvel som neste Nasjonal handlingsplan mot støy - med konkrete tiltak, resultatmålinger, og spesielt innarbeiding av mål og tiltak for nattestøy og nabostøy. Mye av støyutfordringene på nabostøyområdet skyldes manglende kunnskap hos befolkningen, noe som bør være gjenstand for målrettede informasjonstiltak.

Det bør også forskes for å finne gode måleparametre for nabostøyproblemet, slik at dette kan bli gjenstand for en målrettet innsats i en senere handlingsplan mot støy. Situasjonen tilsier ikke den nullvekst budsjettet legger opp til. Vi foreslår Kap 714 økes til 450 mill i 2018.

Tiltak og forebygging av støy gir god avkastning, jfr EU kommisjonens miljødirektør Daniel Calleja : *1 euro brukt til å forebygge støy gir samfunnet 29 euro tilbake.* <http://www.euconf.eu/noise-conference/speakers.html>

Programkategori 10.20 Kap. 740 (s. 111)

Fylkesmennenes rolle er avgjørende for å oppnå en helsefremmende regional utvikling, og direktoratet bør få økte midler for å legge til rette for regionale kompetansesentre for plan og miljørettet helsevern, også med egen regional folkehelsekoordinator. Dette kan gi kommunene en nyttig ressurs og begrense behovet for at samtlige skal måtte bygge opp egen kompetanse.

Heving av lokal helse- og miljøkompetanse på et strategisk nivå må prioriteres. Gjennom publikums henvendelser til Støyforeningen opplever vi massivt at kommunelegens rolle må styrkes både faglig og ressursmessig, spesielt med de omfattende kravene i den nye plan- og bygningsloven og folkehelseloven. Organisasjoner utenfor forvaltningen, som Norsk forening mot støy, kan bidra til å heve kompetansen, bl.a. ved å samle informasjon, nytenkning og forskning, samordne et nettverk av private og offentlige aktører, og dessuten levere tjenester og veiledning.

Direktoratet kan ta ansvar for å samordne og utarbeide veiledere, samordne og formidle internasjonale erfaringer og forskning om reduksjon av helseskadelig støy og videreutvikling av www.miljokommune.no og www.miljostatus.no, og det må sikres tilstrekkelige ressurser til dette.

Programkategori 10.80. Kap. 781 Post 21 (s. 209)

Statlige veiledere bør utarbeides om kriteriene til et helsefremmende nærmiljø og strategisk nærmiljøutvikling, en veileder om fortetting med fokus på helse- og miljøfaktorer og en veileder om kommunenes mulighet til å forebygge og løse problemene rundt nabostøy.

Generalsekretær
Ulf Winther
sign

Seniorrådgiver
Steven Gersh
sign